

การประเมินเชิงพัฒนา “กสศ.”

เข้าใจความพร้อม มองเห็นเป้าหมาย ระบุภาคีเครือข่าย

Highlight

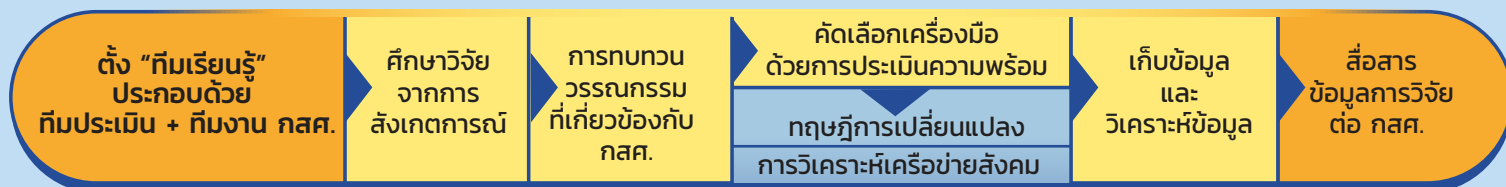
- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) มีเป้าหมายเพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา ช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษารวมทั้งเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครู ซึ่งการประเมินถือเป็นกลไกสำคัญเพื่อพัฒนาองค์กรให้ไปถึงเป้าหมายจึงมีการประเมินเชิงพัฒนา (Developmental Evaluation: DE) ซึ่งเป็นการประเมินรูปแบบใหม่ที่ออกแบบมาเพื่อประเมินเหมาะกับการทำงานเชิงสังคมที่มีความซับซ้อนและเป็นพลวัตที่ไม่หยุดนิ่ง โดยมี HITAP ร่วมทำการศึกษาระเมิน
- ในการประเมินเชิงพัฒนานี้คณะวิจัยเลือกใช้เครื่องมือ 3 อย่าง ได้แก่ การประเมินความพร้อมเพื่อการประเมินเชิงพัฒนา (Readiness Assessment) ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง (Theory of Change) และการวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคม (Social Network Analysis) ผลการประเมินเชิงพัฒนาจะช่วยให้ กสศ. ได้ข้อเสนอเชิงนโยบายที่รอบด้านเพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอันเป็นประโยชน์ต่อไป

คืออะไร?

DE

DE มุ่งสะท้อนความเปลี่ยนแปลงในบริบท (Context) ผู้รับผลประโยชน์ (Beneficiaries) ฐานความรู้ (Learning/knowledge base) และการริเริ่มสิ่งใหม่ (Creative/Innovation alternatives) เพื่อสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรมในสถานการณ์ที่ซับซ้อน เร่งด่วนและเป็นพลวัตผ่านกระบวนการ “ร่วมเรียนรู้” ตั้งแต่บริบทของงาน กสศ. การประเมินโครงการ และการจัดทำข้อเสนอแนะอย่างสม่ำเสมอตลอดระยะเวลาการประเมินเพื่อให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ทันต่อสถานการณ์และทันต่อการเปลี่ยนแปลง

แผนประเมินเชิงพัฒนา

Readiness Assessment

ผลการประเมินความพร้อมต่อการประเมินเชิงพัฒนา

สิ่งที่พบชัดเจน

- อนุญาตให้เกิดความล้มเหลวและรับผิดชอบกับผลที่เกิดขึ้น
- การวางแผนอย่างมีเป้าหมายและครอบคลุม

สิ่งที่ต้องเน้นมากขึ้น

- ส่งเสริมความมุ่งมั่นและสร้างแรงผลักดันในการทำงาน
- เปิดรับการเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์และแผนงาน
- เน้นกระบวนการและการบรรลุผลลัพธ์

ประเด็นสำหรับการประเมินเชิงพัฒนา

ปัญหาที่สะท้อนจากการประเมิน	เครื่องมือวิจัย
บุคลากรมองเป้าหมายหลักร่วมกันไม่ชัดเจน	ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง
ปัญหาการสื่อสารภายในองค์กรทำให้มองนิยาม “ความเสมอภาค” ไม่ชัดเจน	ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง การให้ข้อเสนอแนะ
ความเชื่อมโยงของบทบาทการทำงาน และการบรรลุเป้าหมาย องค์กรไม่ชัดเจน	ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง
ความเข้าใจเกี่ยวกับความคาดหวังและทัศนคติต่อ กสศ. ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่ตรงกับสิ่งที่ กสศ. ต้องการ	การวิเคราะห์เครือข่ายสังคม

Theory of Change (TOC)

Readiness Assessment

การติดตามผลกระทบระยะยาวและแผนการทำงาน

ตัวชี้วัดและการติดตามผลกระทบของการทำงาน

Social Network Analysis (SNA)

Theory of Change (TOC) หรือทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง คือเครื่องมือในการพัฒนาแผนการเพื่อไปสู่เป้าหมายที่ตั้งใจไว้ ผ่านการคิดย้อนกลับ โดยเริ่มจากเป้าหมายระยะยาวที่คาดหวัง ไปสู่สิ่งที่ต้องทำก่อนหน้า และมองย้อนกลับมาที่ละขั้นตอน ซึ่งผลจากการระดมความเห็นของทีมประเมินร่วมกับทีมงาน กศศ. จากทุกสำนัก จึงได้ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงของ กศศ. ดังภาพด้านขวานี้

จากการสัมภาษณ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของ TOC โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มดังนี้ 1. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก กศศ. 2. เจ้าหน้าที่และผู้บริหาร กศศ. หลังจากนั้น ผลจากการสัมภาษณ์ถูกนำมาวิเคราะห์และสรุปผลด้วยกระบวนการ Thematic Analysis ได้ข้อค้นพบที่สำคัญโดยรวมนดังนี้

กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอก กศศ. มีความเห็นว่า กศศ. ตระหนักถึงปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในประเทศไทย และมีความพยายามลงมือปฏิบัติตามโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยคำนึงถึงความซับซ้อนและข้อจำกัดภายใต้ระบบการศึกษาไทย รวมถึงปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองที่มีผลต่อการดำเนินการตามโครงการของ กศศ.

ขณะที่กลุ่มเจ้าหน้าที่และผู้บริหาร กศศ. เห็นว่า กศศ. ควรทำหน้าที่เป็นตัวเร่ง (Catalyst) ในระบบการศึกษาเพื่อสร้างความเสมอภาค ดังนั้น จึงควรมีบทบาทในการสนับสนุนให้เกิดระบบฐานข้อมูลเด็กยากจนที่สมบูรณ์และเชื่อมโยงกันทั่วประเทศ สนับสนุนให้เกิดกลไกการติดตามและประเมินผลเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของโครงการและภาคีเครือข่ายหลังจากโครงการสิ้นสุดลง

TOC ของ กศศ.

Impact

กศศ. มุ่งสร้างสรรคิ...

Long-term Outcomes

โดยสร้างผลลัพธ์ทางการศึกษาก้าวขึ้น

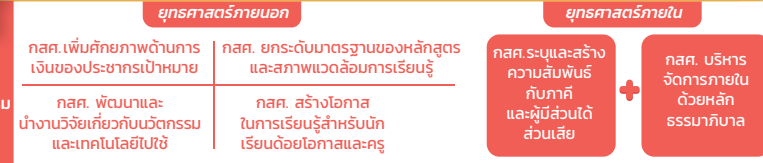
Intermediate Outcomes

ผ่านการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้และสร้างโอกาส

Inputs and Strategies

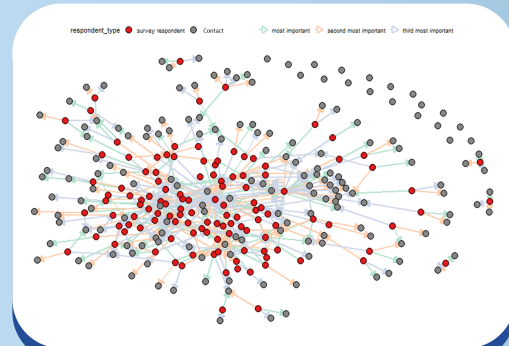
ด้วยการที่กศศ. ส่งเสริมความร่วมมือและหน่วยงานทางการศึกษา

เด็กและเยาวชนทุกคน โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง สามารถเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อเติมเต็มศักยภาพสูงสุดของพวกเขา

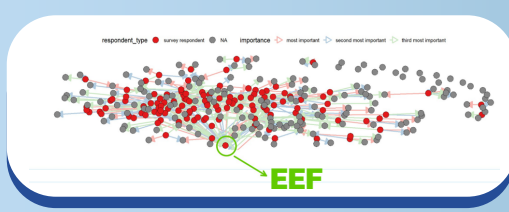

Social Network Analysis (SNA) เป็นการวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคมผ่านการเก็บข้อมูลสามารถนำมาเสนอในรูปแบบของแผนภาพและช่วยให้เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือองค์กรเพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการทำงานได้ โดยผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรของ กศศ. พบว่า

- เครือข่ายทางสังคมขององค์กรในระบบการศึกษาเชื่อมโยงไม่ถึงกัน กศศ. สามารถทำหน้าที่เป็นตัวกลางในสร้างเครือข่ายและการเชื่อมโยงที่ดี เพื่อเพิ่มศักยภาพการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความรู้ระหว่างองค์กรได้
- องค์กรที่มีเครือข่ายที่เชื่อมโยงต่อกันดี เช่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และบางมหาวิทยาลัย ซึ่งองค์กรเหล่านี้ กศศ. อาจพิจารณาให้ความสำคัญและร่วมจัดกิจกรรมมากขึ้นในอนาคต
- องค์กรบางส่วนอยู่รอบนอกโครงข่าย ไม่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับองค์กรอื่นๆ ที่มากพออาจทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำของการนำนโยบายไปปฏิบัติได้
- กศศ. มีเครือข่ายกว้างขวาง เป็นจุดศูนย์กลางและเป็นที่เคารพต่อพันธมิตร ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า กศศ. เป็นองค์กรที่มีอิทธิพล สามารถเข้ามาสนับสนุนศักยภาพของเครือข่ายให้มีความเข้มแข็งได้ อย่างไรก็ตาม ด้วยระยะห่างของ กศศ. และพันธมิตรอาจทำให้ข้อมูลบางส่วนส่งมาไม่ถึง
- หากพิจารณาที่คะแนนความใกล้ชิด (Closeness) และการส่งผ่านข้อมูล (Betweenness) กศศ. ยังไม่ได้รับคะแนนสูงที่สุดอย่างไรก็ตามนี้เป็นเพียงผลการศึกษาจากการเก็บข้อมูลเบื้องต้นจากเครือข่ายบางกลุ่มเท่านั้น ทั้งนี้ กศศ. ยังสามารถพัฒนา สนับสนุนการสร้างเครือข่ายร่วมกับองค์กรอื่นๆ ผ่านกิจกรรมเสริมสร้างเครือข่าย เพื่อทำให้เกิดพันธมิตรที่เข้มแข็งยิ่งขึ้น

เครือข่ายทางสังคมของ กศศ.

ผลสรุปการประเมินเชิงพัฒนา กศศ.

เรียนรู้ (Learn)

กศศ. ควรปรับปรุงวัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์กรให้ตอบสนองต่อการเรียนรู้แบบปรับตัวได้ (Adaptive Learning) มีนักวิจัยที่มีประสบการณ์ให้เจ้าหน้าที่ที่ทวิจยรวมถึงปรับปรุงการดำเนินงานเพื่อเน้นการจัดการความรู้และการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง

ร่วมมือ (Partner)

กศศ. ควรปรับปรุงความเชื่อมโยงและความร่วมมือกับพันธมิตรทั้งภายในและภายนอกกระบวนการศึกษาเพื่อเสริมสร้างให้ กศศ. เป็นตัวกลางในเครือข่าย ทั้งนี้ ควรมีการดำเนินการวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคมอีกครั้งเพื่อวัดประเมินผลการดำเนินการกิจกรรมเสริมสร้างเครือข่ายและศักยภาพของพันธมิตร

วางแผน (Plan)

กศศ. ควรใช้ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงที่ผ่านความเห็นชอบแล้ว ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการองค์กร การสื่อสารภายในและภายนอกองค์กร และใช้ในการติดตามความคืบหน้าของโครงการ

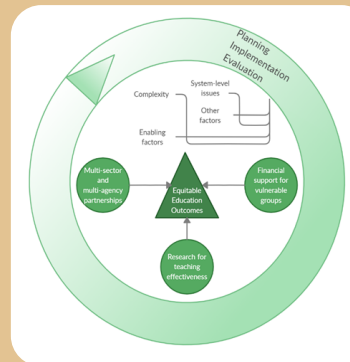
ประเมิน (Evaluate)

กศศ. ควรเป็นแบบอย่างในการพัฒนาระบบการศึกษาโดยใช้หลักฐาน (evidence-based education system development) และเป็นตัวแปรให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ (system change) กล่าวคือ กศศ. ควรสนับสนุนการประเมินเชิงพัฒนาและการประเมินแบบดั้งเดิมต่อไป

แนวทางเพิ่มศักยภาพของการประเมินเชิงพัฒนาของ กศศ.

กศศ. ควรนำการประเมินเชิงพัฒนาเข้ามาอยู่ในการวางแผนเชิงกลยุทธ์เพื่อให้แน่ใจว่าการประเมินเชิงพัฒนาและการติดตามผลกระทบจะมีความยั่งยืน

กศศ. พิจารณาปลูกฝังแนวคิดของการประเมินเชิงพัฒนาโดยการจัดตั้งศูนย์ประเมินผลเชิงพัฒนาภายในองค์กร

กระบวนการประเมินเชิงพัฒนา

ถอดบทเรียนการประเมินเชิงพัฒนา

ความท้าทาย

- การสร้างการเชื่อถือ : เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 ทำให้แผนการจัดกิจกรรมในระดับบุคคลและการเก็บข้อมูลกับเจ้าหน้าที่ กศศ. หยุดชะงัก
- การไหลของข้อมูลและความเข้าใจ : ขั้วกลางทางกฎระเบียบบางอย่างและกระบวนการจัดการโครงการทำให้การแลกเปลี่ยนข้อมูลและการประเมินข้าม
- ความโปร่งใสและหลักฐานเชิงวิชาการ : จำเป็นต้องมีการรวบรวมข้อมูลหลักฐานทางวิชาการเพื่ออำนวยความสะดวกต่อการศึกษผลกระทบและการวางแผนสำหรับขั้นตอนต่อไป

สิ่งที่ได้เรียนรู้

- การทำงานที่พบปะในระดับบุคคลหรือในสถานที่จริงจะสร้างความเชื่อมั่นและสามารถเก็บข้อมูลจากการสังเกตการณ์ได้มากขึ้น
- การเปลี่ยนรูปแบบการทำงานให้เป็น 'กระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้' จะทำให้กำหนดการและวิธีการ รวมไปถึงการตอบสนองต่อปัญหาต่างๆ มีความยืดหยุ่น
- สิ่งที่ค้นพบจากหลักฐานและข้อเสนอแนะสามารถสะท้อนกิจกรรมที่แท้จริงของ กศศ. ได้ ซึ่งนำมาใช้ในการตัดสินใจ การวางแผนโครงการ การติดตามและการประเมินผลได้

เกี่ยวกับการศึกษา

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานทุก 3 ปีเพื่อ
บรรลุเป้าหมายขององค์กร โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ (HITAP) ร่วมทำการศึกษา
ประเมินเชิงพัฒนา (Developmental Evaluation) โดยหนึ่งในเครื่องมือที่ใช้ทำการศึกษาคือ ทฤษฎีการ
เปลี่ยนแปลง มีการเก็บข้อมูลผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการร่วมกับตัวแทนจาก กสศ. และการประชุมผู้มีส่วน
ได้ส่วนเสีย ได้แก่ องค์กรเครือข่ายที่ทำงานเกี่ยวกับการศึกษา รวมถึงคณะกรรมการบริหารกองทุน
เพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาและนำข้อมูลทั้งหมดมาสรุปผลนำเสนอต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อมอง
เห็นเป้าหมายร่วมกัน

สแกน QR code เพื่อติดตามงานวิจัย

เอกสารฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง การประเมินเชิงพัฒนาเพื่อการพัฒนา
นวัตกรรมและการสำรวจข้อมูลเชิงสะท้อนจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับกองทุนเพื่อความ
เสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) หรือ Developmental Evaluation for the Innovation
Development and Stakeholder Reflection of the Equitable Education Fund

โดย ผศ. ดร.วรรณฤดี อิศรานุวัฒน์ชัย, ดร. นพ.ยศ ศิริวัฒนานนท์, Ms. Saudamini Dabak,
Ms. Alia Luz, น.ส.กานต์ชนก ศิริสอน, น.ส. แพรวา กุลรัตน์นาม, ญญ.เบญจรินทร์ สันตติวงศ์ไชย
และนายอติเจต มงคลโสฬศ

ผู้เขียน

อติเจต มงคลโสฬศ, กานต์ชนก ศิริสอน, แพรวา กุลรัตน์นาม
โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ

หน่วยงานที่สนใจรับ Policy brief ฉบับพิมพ์
สมัครได้ที่ comm@hitap.net
โดยระบุชื่อ-ที่อยู่ เพื่อจัดส่ง

ท่านที่สนใจรับ Policy brief ฉบับ PDF
สมัครได้ที่ comm@hitap.net
โดยระบุชื่อ-อีเมล เพื่อจัดส่ง
หรือดาวน์โหลด Policy brief ฉบับอื่น ๆ ได้ที่
<https://www.hitap.net/resources/downloads>

HITAP เป็นองค์กรวิจัยภายใต้สังกัดกระทรวงสาธารณสุข
ที่ศึกษาผลกระทบทั้งบวกและลบจากการใช้เทคโนโลยี
หรือนโยบายด้านสุขภาพ เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจด้าน
นโยบายของภาครัฐ เช่น คณะอนุกรรมการพัฒนาบัญชียาหลักแห่งชาติ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ
เป็นต้น รวมถึงทำการประเมินเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ต่าง ๆ
ในองค์กรภาครัฐ

ติดต่อ:

โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ (HITAP)
อาคาร 6 ชั้น 6 กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000

โทรศัพท์: 0-2590-4549, 0-2590-4374-5
โทรสาร: 0-2590-4369

อีเมล: comm@hitap.net
เว็บไซต์: www.hitap.net

งานนี้ได้รับอนุญาตภายใต้
ครีเอทีฟคอมมอนส์ แสดงที่มา
ไม่ใช่เพื่อการค้า ไม่ดัดแปลง

HITAPTHAILAND

HITAP_THAI

HITAP THAI

HITAP.NET

